

UDK 272:316.774
378:272-722
<https://doi.org/10.53745/bs.93.1.4>
Primljeno: 13. 1. 2023.
Izlaganje sa skupa

ZNAČENJE FORMACIJE NA KATEHETSKOM INSTITUTU ZA OSOBN I PROFESIONALNI ŽIVOT

Blaženka JANČIĆ

Odjel Religija, Hrvatski radio, Hrvatska radiotelevizija
Prisavlje 3, HR – 10 000 Zagreb
blazenka.jancic@gmail.com

Crkva uvijek traži nove putove evangelizacije i uvijek je pozvana naviještati Evanđelje svim ljudima, istraživati kako da kršćanska poruka dođe do suvremenog čovjeka. Važna je to zadaća uslijed brzih i velikih promjena u društvu, i ona se odnosi na svakog člana zajednice.

Gledajući s određenim vremenskim odmakom, Katolička crkva u Hrvatskoj zahvaljujući tolikim mudrim ljudima, crkvenim pastirima i teolozima, svećenicima i laicima, od šezdesetih godina prošloga stoljeća do danas, u vrijeme nimalo pogodno za djelovanje Crkve, a potom i u vrijeme turbulentnih promjena u našem društvu, ostvaruje svoje evangelizacijsko poslanje, među ostalim i kroz obnovu i promicanje katoličkog tiska (Glas Koncila, Crkva u svijetu, Kršćanska sadašnjost, Glasnik sv. Antuna Padovanskog, Glasnik Srca Isusova i Marijina, časopis Marija i drugi). Drugi vatikanski koncil postaje razlog i pokretač novog pristupa Crkve medijima koje u koncilskom dekretu o sredstvima društvenog priopćivanja naslovljenom *Inter Mirifica* naziva zapanjujućim izumom tehnike koje je ljudski duh uz pomoć Božju razvio iz stvorenog svijeta.¹

Crkva u Hrvatskoj, svjesna promjena u društvu početkom devedesetih godina prošlog stoljeća, prepoznaje aktualni trenutak, jača i osnažuje svoje medije, osniva Informativnu katoličku agenciju, kasnije Hrvatski katolički radio, ohrabruje katoličke izdavače, a katolički i teološki časopisi postaju sve brojniji.

¹ Usp. DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Inter Mirifica. Dekret o sredstvima društvenog priopćivanja* (4. XII. 1963.), br. 1, u: *Dokumenti*, Zagreb, 2008.

Kako bi odgovorila na nove izazove, svjesna je da mora obrazovati ljude. Njezine visokoobrazovne ustanove spremno dočekuju znatno veći broj studenata laika koji dolaze na njezina vrata steći kompetencije koji im omogućuju da rade kao teolozi, vjeroučitelji i katehete. Premda su zbog povratka vjeronauka u javne odgojno-obrazovne ustanove, što se tiče studenata laika, uglavnom usredotočene za stjecanje kompetencija vjeroučitelja.

Početak devedesetih na Katehetski institut upisano je oko sedamdesetak studenata, koji dolaze u Zagreb iz raznih krajeva zemlje. Svi smo se u tom trenutku vidjeli kao vjeroučitelji u školama, poneki i kao katehete u župama. Ja sam bila jedna od studentica te prve brojnije generacije, i planirala sam biti vjeroučiteljica u školi. No, vrlo brzo otvorile su mi se druge mogućnosti, odnosno shvatila sam da s obrazovanjem i diplomom koju ću steći na Katehetskom institutu mogu raditi i kao novinarka. Tako sam se 1993. godine prijavila na audiciju koju je raspisao Hrvatski radio i u drugom krugu izbora za vanjskog suradnika u konkurenciji sto i trideset mladih ljudi dobila sam mogućnost za suradnju u Obrazovnom programu Hrvatskoga radija i to za područje religije, tj. za praćenje života i djelovanja Katoličke crkve i drugih vjerskih zajednica. Tada još uvijek to nije bio moj konačni izbor. Radeći novinarske poslove shvatila sam koliko mi je korisno sve ono što smo učili na Katehetskom institutu. Treba možda naglasiti da je u to vrijeme devedesetih godina našem društvu bila potrebna evangelizacija. Crkva je ponovno ušla u javni prostor. S druge strane, nakon Domovinskoga rata Crkva je intenzivno radila na globalnoj duhovnoj obnovi. Mislim da je u tom trenutku bila dragocjena procjena crkvenih pastira i voditelja crkvenih visokoobrazovnih ustanova da obrazuje mlade ljude, teologe, vjeroučitelje i katehete. Te prve brojne generacije danas su ljudi moje dobi koje nalazimo na različitim radnim mjestima, ne samo u školama i crkvenim ustanovama nego i u mnogim drugim institucijama društva. Gdje god da jesu, pa ako i ne imali službeno poslanje crkvenih institucija, oni su svjedoci Božje riječi i dio su evangelizacijskog poslanja Crkve.

Kako mi moje obrazovanje koristi u radu u medijima?

Program Katehetskog instituta KBF-a tijekom studija uključivao je teološku i pedagošku grupu predmeta. Dakle, uključivao je sadržaj i metodu. U novinarskom poslu upravo je važna ta kombinacija kompetencija – sadržaj i metoda. Kad sam počela raditi na Hrvatskom radiju imala sam brižnog urednika Viktora Tadića, koji je bio vrstan učitelj i od njega sam učila novinarstvo, novinarske forme, specifičnosti radija kao medija itd. Ovdje treba reći da je bilo

inicijative među profesorima, osobito onima koji su se bavili ili su djelovali u medijima, da Katolički bogoslovni fakultet u svoje nastavne programe uključi i novinarstvo, no u vrijeme mog studiranja to se nije dogodilo. Istodobno su se organizirale novinarske škole koje je pokretao fra Mirko Mataušić, koji je oko sličnih inicijativa okupljao katolike novinare, a kasnije je pokrenut kolegij Crkva i sredstva društvenog priopćavanja kao izborni predmet koji je predavao fra Mirko.

Mislim da bi i danas o tome trebalo intenzivnije razmišljati jer mediji su neizostavan dio života suvremenog čovjeka. Važno je znati kako ih koristiti i kako evanđeosku poruku prezentirati u medijima, kako teologiju – riječ o Bogu – pretočiti u razumljiv govor svakom čovjeku, kako sudjelovati u izgradnji društva koje će njegovati kršćanske vrijednosti i oplemeniti ga radosnom viješću. Ujedno je važno razumjeti dobrobiti i mogućnosti koje nude mediji, ali istodobno biti i svjestan nedostataka, odnosno nemogućnosti, jer navještaj, evangelizacija uvodi u sakramentalni život i osobni susret koji posredstvom medija nije moguć.

Nakon dvije godine vanjske suradnje 1995. godine, odmah po završetku studija, zaposlila sam se na Hrvatskom radiju. Otvarale su se mogućnosti za nove religijske sadržaje koje smo osmišljavali, nastajale su nove emisije, a i vijesti iz Katoličke crkve bile su vrlo često prisutne i u Informativnom programu. Kasnije su sklopljeni međunarodni ugovori između Svete Stolice i Republike Hrvatske, Ugovori između Vlade Republike Hrvatske i Katoličke crkve na temelju kojih je i potpisan Sporazum o suradnji Hrvatske radiotelevizije i Hrvatske biskupske konferencije koji definira katolički vjerski program na HRT-u i suradnju Biskupske konferencije i HRT-a. Taj sporazum u trenutku kada je potpisan u srpnju 2000. godine potvrdio je većinu već postojećih emisija u kojima su se objavljivale vijesti i teme iz života i djelovanja Katoličke crkve. U stvaranju tih emisija od koristi mi je bilo sve ono što sam naučila na studiju i želja da brojne teme na zanimljiv način prenesem slušateljima, a da bi to bilo slušateljima zanimljivo koristila sam se i tim pedagoškim i didaktičkim metodama – kao što se vjeroučitelji koriste u obradi neke nastavne jedinice, odnosno neke teme za koju žele motivirati učenike, prenijeti im informaciju i sudjelovati u njihovoj formaciji.

U oblikovanju emisija, reportaža i radijskih priloga najveći doprinos dali su, i još uvijek daju, teolozi, pastoralni djelatnici, aktivni vjernici laici – svi oni koji medije razumiju kao sredstvo evangelizacije. Zahvalna sam Katoličkom bogoslovnom fakultetu i njegovim profesorima što su mi i po završetku studija uvijek bili dostupni ako bi trebalo nešto pojasniti ili kad bi nešto »zape-

lo«. Vjerujem da je ta komunikacija i spremnost na suradnju i danas vrijedan doprinos i na tragu je otvorenosti prema medijima. Naime, brojne su teme iz života Crkve s kojima se mi novinari svakodnevno susrećemo: jednom je to područje kanonskog prava, drugi put socijalni nauk Crkve, pitanja iz moralne, ekumenske ili pastoralne teologije itd. Stoga informacije treba uvijek provjeriti, konzultirati literaturu, a ponekad je kraći i brži put nazvati nekog od profesora.

Obrazovanje koje sam tada stekla na Katehetskom institutu pomoglo mi je razumjeti i drugome prenijeti ono u što vjerujem, premda sam i prije toga imala vrsnog katehetu župnika Dragu Bosnara, koji mi je otkrio ljepotu i mogućnosti evangelizacije pomoću medija kad me pozvao da mu budem suradnica u vjerskoj emisiji koju je uređivao na Radio Koprivnici, već početkom devedesetih.

Dok danas Crkva promišlja na koji način nastaviti vjernost Riječi i učiniti da evanđelje stigne do svakog čovjeka, važno je da se i u našem društvu konkretnije promišlja o poslanju kateheta, na tragu kako to ističe i Drugi vatikanski koncil kad kaže da je klera nedovoljno za evangeliziranje tolikog mnoštva i za obavljanje pastoralne službe i da je služba kateheta u tom kontekstu od najveće važnosti.²

Motuproprij pape Franje *Antiquum ministerium* spominje, odnosno priznaje postojanje laika i laikinja koji snagom vlastitog krštenja osjećaju da su pozvani surađivati u služenju kateheze. Nadalje govori o osobnom entuzijazmu svakog krštenika i pozivu da razvija svoje poslanje u zajednici i sluša glas Duha i ide ususret tolikima koji čekaju da upoznaju ljepotu, dobrotu i istinu kršćanske vjere.³ Nisu li onda i mediji jedno od mjesta u kojima laici mogu izvršavati takvo poslanje, osobito oni mediji koji djeluju u okrilju Crkve!

Svako vrijeme nosi nove izazove. Danas je možda ključno ponovno potaknuti interes za teološko obrazovanje. Budući je sve povezano s tržištem rada, logično je da mladi ljudi razmišljaju i o vlastitoj egzistencijalnoj perspektivi. Teološka visokoobrazovna učilišta također prolaze svoju transformaciju prilagođavajući se potrebama Crkve, ali i širem društvenom kontekstu, odnosno potrebama na tržištu rada. Crkvene institucije će se u doglednoj budućnosti sve više otvarati mogućnosti za zapošljavanje kateheta, a uspostava službe kateheta tomu će još više pridonijeti. Posljednjom reorganizacijom Katehetskog

² Usp. DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Ad gentes. Dekret o misijskoj djelatnosti Crkve* (7. XII. 1965.), br. 17, u: *Dokumenti*, Zagreb, 72008.

³ Usp. Papa FRANJO, Apostolsko pismo u obliku motuproprija *Antiquum ministerium*, u: *Služba Božja*, 61 (2021.) 3, 402-407, ovdje br. 5, u: <https://hrcak.srce.hr/261311> (11. V. 2022.).

instituta u Institut religijskih znanosti sa studijskim programima u kojima se stječu kompetencije vjeroučitelja u osnovnim i srednjim školama, odgojitelja u vjeri u predškolskim ustanovama, katehete ili pastoralnog djelatnika u župnim zajednicama, turističkog vodiča za sakralnu kršćansku umjetnost, kustosa za sakralnu umjetnost u crkvenim muzejima, te kompetencije u području upravljanja vremenitim crkvenim dobrima u Caritasu i različitim neprofitnim organizacijama i udrugama – jasno je da se promišlja u smjeru kako privući interes mladih da se ostvare u nekom od spomenutih područja. Vjerujem da je i ovo određen proročki potez kakav je bio i kada je Katehetski institut osmislio studij za katehete i kasnije da bi osposobio vjeroučitelje koji će raditi u javnim odgojno-obrazovnim ustanovama. Često čujemo kako Crkva ima odlične mogućnosti jer u hijerarhijskom smislu ima svog predstavnika (župnika) i u najmanjem mjestu – u svakoj župi. Premda ponekad i prigovaraju jer im se postavljaju brojni zahtjevi, ipak župnici koji se pastoralno i duhovno brinu o vjernicima ujedno su i ključna osoba koja će motivirati mlade ljude i probuditi u njima interes za studijske programe na visokim obrazovnim teološkim institucijama. Mislim da treba njegovati komunikaciju teoloških fakulteta s tom osnovom pastoralnom jedinicom – župom. Govorim iz vlastitog iskustva jer je meni pri izboru obrazovanja bio ključan angažman na župi i informacije koje sam dobila od župnika. Osim toga, živo mi je u sjećanju ostao posjet profesora Josipa Baričevića i profesorice Ane Gabrijele Šabić i njihova kateheza koju su nam održali tijekom pripreme za krizmu u jednoj maloj podravskoj župi. Možda su danas metode promocije bolje, i možda je to samo moja osobna priča, ali možda se te izravne komunikacije ne bi trebalo odreći.

One koji se pribojavaju gdje će naći posao ohrabrila bih jednim svjedočanstvom. Iz moje generacije većina kolega rade kao vjeroučitelji u osnovnim ili srednjim školama. Međutim, neki su kolege i kolegice nastavili obrazovanje na Teološkom fakultetu KBF-a, neki su se čak zaredili za svećenike, mnogi rade u različitim kulturnim institucijama i slično. Dakle, brojne su mogućnosti kako će netko tko završi Institut religijskih znanosti iskoristiti stečene kompetencije i naći se na nekom poslu, prihvatiti ga kao mjesto na kojem može iskoristiti svoje znanje i talente, a ujedno na tom mjestu biti svjedok vjere.

Ovom bih dodala još jedno iskustvo. U mom radnom okruženju nismo samo kolege novinari, nerijetko se zna dogoditi da nam kolege dođu jer trebaju neku privatnu informaciju o vjeri, o Crkvi, jer traže nekoga s kim bi razgovarali, pa ih uputimo njihovom župniku ili nekom od duhovnika. Nerijetko kolege dolaze i ako su profesionalno suočeni s nekom temom iz područja Katoličke crkve koju obrađuju pa im trebaju neka pojašnjenja ili informacije.

Također kolege iz drugih redakcija ako traže sugovornike iz Katoličke crkve dolaze k nama po savjet.

Novi *Opći katehetski direktorij* povezuje katehezu s evangelizacijom, koja ona treba biti prisutna u svim životnim razdobljima i područjima te se Evanđelje treba učiniti aktualnim i privlačnim.

Stečene kompetencije na Katehetskom institutu meni su osobno veoma koristile u suočavanju sa svim izazovima novinarstva, konkretno novinarskog praćenja života i djelovanja Katoličke crkve i drugih religija i vjerskih zajednica.

U mom radnom okruženju vrsni glazbeni kritičari stekli su kompetencije na Glazbenoj akademiji, kolege iz Gospodarske redakcije većinom su ljudi s diplomom Ekonomskog fakulteta, u Redakciji unutarnje politike nekoliko kolega je s diplomom Pravnog fakulteta. Pritom nikako ne želim umanjiti novinarske kompetencije jer one su važne da bismo znali kako ćemo neki sadržaj najbolje prenijeti, a osobito danas u svijetu digitalnih medija, interneta i društvenih mreža. S kompetencijama koje sam stekla na Katehetskom institutu mislim da se mogu nositi s izazovima s kojima sam svakodnevno suočena, i da smo osim stečenog znanja na tom Fakultetu stekli i mnoge druge vrijednosti koje smo nosimo kroz život.